

УДК 342.571

А. Ф. Подорван, аспірант

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

**МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ****А. Ф. Подорван, аспирант**

Черниговский национальный технологический университет, г. Чернигов, Украина

**МЕТОДОЛОГИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-
КОММУНИКАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ
ВЛАСТИ****Andriy Podorvan, PhD student**

Chernihiv National Technological University, Chernihiv, Ukraine

**METHODOLOGY OF THE RESEARCH OF INFORMATIONAL AND
COMMUNICATIONAL ACTIVITIES OF PUBLIC AUTHORITIES**

У статті розглядається основні засади методології досліджень інформаційно-комунікаційної діяльності органів державної влади. Зокрема, пропонується методологія дослідження цієї діяльності як функціонального механізму державного управління та інструменту обміну інформацією між учасниками управлінського процесу. Окремо пропонується розглядати інформаційно-комунікаційну діяльність як складову загальносуспільної і політичної комунікації. Пропонується класифікація методів досліджень інформаційно-комунікаційної діяльності, основні принципи та категорії досліджень.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційна діяльність, методологія, метод, принцип, механізм державного управління, комунікація.

В статье рассматриваются основные принципы методологии исследований информационно-коммуникационной деятельности органов государственной власти. В частности, предлагается методология исследования этой деятельности как функционального механизма государственного управления и инструмента обмена информацией между участниками управленческого процесса. Отдельно предлагается рассматривать информационно-коммуникационную деятельность как составляющую общественной и политической коммуникации. Предлагается классификация методов исследований информационно-коммуникационной деятельности, основные принципы и категории исследований.

Ключевые слова: информационно-коммуникационная деятельность, методология, метод, принцип, механизм государственного управления, коммуникация.

The article discusses the basic principles of methodology of the research of informational and communicational activities of public authorities. It proposes to research this activity as a functional mechanism of governance and a communicational tool between participants of administrative process. It also considers informational and communicational activities as a part of general social and political communication. The method classification of the research of informational and communicational activities, the basic principles and categories of research are proposed.

Key words: informational and communicational activities, methodology, methods, principles, mechanisms of governance, communication.

Постановка проблеми. Наукові дослідження у галузі державного управління в Україні стосуються широкого кола питань управлінської діяльності, вивчення організаційного, інформаційного, правового, ресурсного та інституційного забезпечення діяльності органів влади, розробки актуальної структури органів влади, пошуку сучасних засобів, форм та методів, підвищення ефективності комунікацій та обміну інформацією. Відтак, необхідним постає проблема теоретичного обґрунтування вибору та застосування оптимальних форм та механізмів державного управління. Один з напрямів – дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності органів державної влади (далі – ОДВ), їх практичне випробування та у підсумку запровадження нових форм та методів використання даного механізму державного управління.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Загальні теорії методології наукового пізнання у галузі державного управління досліджували В. Бакуменко, К. Ващенко, М. Горлатий, Ю. Ковбасюк, О. Оболенський, Ю. Сурмін та ін. До вивчення механізмів комунікацій звертались А. Баровська, О. Бажинова, О. Кучабський, В. Мазур, масових комунікацій – В. Иванов, С. Квіт. Свого часу теорії політичної системи досліджували Д. Істон, Г. Алмонд, К. Дейч, теорії політичної комунікації вивчали А. Соловйов, Р.-Ж. Шварценберг, М. Грачев.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Особливості наукового дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ в Україні на сучасному етапі зумовлені відносно слабкою методологічною базою. Так, на дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ здебільшого поширюються загальні методологічні засади наукових досліджень в галузі державного управління. Протилежна тенденція – запозичення методологічних засад наукової думки країн Західної Європи та США, де традиційно значна увага приділяється методології досліджень комунікацій органів влади. Загалом, методологія досліджень інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ потребує конкретизації понять, структурування та визначення принципів, форм та методів наукового пізнання, а також їх класифікації.

Виклад основного матеріалу. Наукові дослідження в галузі державного управління – вид наукової діяльності, що передбачає ретельний розгляд теоретичних, методологічних та практичних засад державного управління з метою пізнання та встановлення закономірностей побудови і функціонування системи управління. [13, 6]

Методологія дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ, будучи частиною загальної методології наукового пізнання галузі державного управління, покликана виявляти закономірності, тенденції та функції, пропонувати методики та способи вирішення проблем даного виду управлінської діяльності. Наукові дослідження у галузі державного управління передбачають опрацювання теоретичної бази державного управління, методологічних та практичних напрацювань у цій галузі науки, базуючись на діючих законодавчих та нормативно-правових документах

Можна погодитись, що форми, методи та засоби інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ мають відображати а) поточний інституційний рівень розвитку управлінського апарату в Україні; б) функціональну спроможність управлінського апарату; в) рівень розвитку громадянського суспільства та його актуальні вимоги та запити до органів влади.

За визначенням, **методологія державного управління** – це система способів організації та здійснення пізнавальної й практичної діяльності у сфері державного управління, що включає підсистему способів досліджень (понять, принципів, підходів, методів, норм, парадигм тощо) у сфері державного управління та підсистему способів (принципів, підходів, методів, методик, процедур, технологій тощо) державно-управлінської діяльності [7, 346].

Якщо ж виокремити методологію наукового дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ, то на думку автора, вона має включати, по-перше, загальну проблематику функціонування системи державного управління, по-друге, конкретні питання теоретико-практичного обґрунтування відповідних принципів, форм, методів та засобів обміну інформацією, комунікації та зворотного зв'язку.

Відтак, можна виокремити загальні теоретичні складові досліджень інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ:

- **аналіз існуючої законодавчої бази** функціонування системи державного управління у конкретній країні / спільноті з акцентом на здійснення ОДВ інформаційно-комунікаційної діяльності;
- **методологія дослідження існуючих в практик** інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ як механізму державного управління;
- **загальні принципи наукової діяльності** щодо розгляду теоретичних, методологічних та практичних засад державного управління з метою встановлення закономірностей функціонування системи інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ.

Інформаційно-комунікаційна діяльність ОДВ виконує **функціональні завдання у загальній системі державного управління**: а) виступає як конкретний функціональний механізм державного управління; б) є практичним інструментом обміну інформацією між

учасниками управлінського процесу; в) існує як складова загальносуспільної (політичної) комунікації (рис. 1).

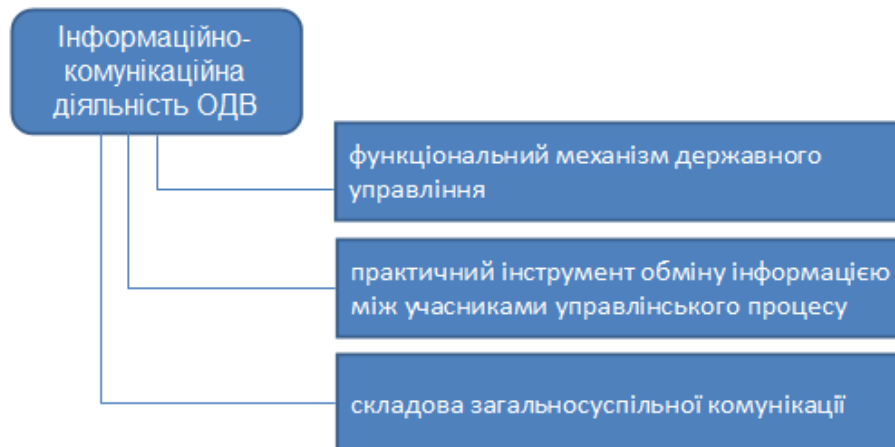

Рис. 1 Основні теорії досліджень інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ

Досліджувати комунікацію влади та громадськості як механізм державного управління з точки зору загальної теорії комунікацій, комунікативної діяльності та процесів прийняття рішень в ОДВ пропонують О. Кучабський та О. Бажинова. Дослідники формують основні механізми взаємодії органів державної влади та громадськості: інформування громадськості (одностороння взаємодія), інтерактивна взаємодія (двостороння взаємодія), зворотна взаємодія. Також до основних механізмів комунікації можна відносять чотири основних блоки: правовий, ресурсний, інформаційний, організаційний [2, 200-201].

Таким чином, методологія дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ **як механізму державного управління** полягає у дослідженні комплексу (системи) теоретичних, методологічних та інституційних процедур, які дозволяють досліднику отримати достовірні знання щодо змісту, особливостей, принципів та форм інформаційно-комунікаційної діяльності в конкретному ОДВ чи у системі органів державної влади загалом.

Дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ також передбачає вивчення складових цієї діяльності. Такими, на думку В. Мазур, є керівна система – суб'єкт управління; керована система – об'єкт управління; мета; принципи; правове забезпечення (блок нормативних актів, щодо комунікативної діяльності органу влади); організаційне забезпечення (організаційна структура управління, функції прогнозування, планування, мотивації, контролю); інформаційний процес (збір, обробка, поширення та зберігання інформації); ресурсне забезпечення (кадри, техніка, науково-методичне забезпечення, форми, методи, технології). [10]

Інформаційно-комунікаційна діяльність ОДВ також розглядається як **рух інформації або одночасно як інструмент обміну інформацією між учасниками управлінського процесу: владою та громадянським суспільством**. Державне управління не може існувати без комунікації, як форми взаємодії різноманітних суб'єктів і об'єктів управління, оскільки демократичний режим потребує погодження позицій у постійному діалозі між владою і громадськістю. Комунікації інформують населення і владні структури та інститути громадянського суспільства, дозволяють видавати накази, ухвалювати законодавчі акти, переконувати людей [10]. Отже, інформаційно-комунікаційна діяльність ОДВ таким чином, є засобом реалізації управлінських завдань ОДВ, розпорядчих функцій ОДВ та одночасно однією з форм забезпечення громадян інформаційними послугами. У такому разі сама інформація розглядається як засіб організації управління соціальними системами.

Термін «комунікація» у державному управлінні визначається як рух інформації; інструмент діалогу між учасниками управлінського процесу; складова процесу взаємодії

влади і громадянського суспільства. Відтак, можна говорити про комунікацію як процес двостороннього обміну інформацією між місцевими органами влади і громадськістю за допомогою засобів зв'язку і соціально-комунікативних технологій. [10]

Прикладом таких комунікацій виступають **організаційні комунікації**. Вони виникають як процес обміну інформацією, знаннями та досвідом формальними або неформальними каналами в межах групи людей, спрямований на координацію їхньої зовнішньої і внутрішньої діяльності, вирішення виробничих завдань та досягнення цілей організації. [7, 246]

Обмін інформацією відбувається не лише між органами державного управління та суспільством. Адже у системі взаємодії органів державної влади та громадськості можна виділити дві інформаційно-комунікативні системи:

- **внутрішня**: забезпечує взаємодію суб'єктів різних рівнів управління, підрозділів, посадовців шляхом налагодження комунікаційних каналів в процесі особливих контактів, обміну документацією, функціонування електронних засобів зв'язку і т.п.;

- **зовнішня**: між органами влади різного рівня, які знаходяться в системі підпорядкування один одному, наприклад, для районних держадміністрацій – обласні держадміністрації, для облдержадміністрацій – виконавчі органи центрального рівня, а також різні групи громадськості). [2, 200]

Інформаційно-комунікаційна діяльність ОДВ, на думку автора, об'єктивно є **частиною загальносуспільної (або політичної) комунікації**, оскільки комунікація, взаємодія та взаємовплив ОДВ з одного боку, та ЗМІ і організаціями громадянського суспільства, з іншого, відбувається не в окремо взятому середовищі чи закритій системі, а в умовах загальносуспільного обміну інформацією.

С. Квіт визначає три ключові поняття масових комунікацій: **масова комунікація, масова інформація та засоби масової комунікації**. Власне під **масовими комунікаціями** розуміють складний процес представлення і взаємодії через мас-медії поглядів та інтересів різних соціальних верств суспільства. З такого погляду вживаємо цей термін у множині, бо йдеться про багато різноманітних комунікацій. Масові комунікації відбивають стосунки всередині суспільства і забезпечують його ефективність. Вони мають свої внутрішні закони й закономірності. Поняття **масової інформації** відповідно характеризує таку інформацію, яка виробляється для споживання масовою аудиторією. Нарешті, під засобами масової комунікації розуміють спеціальні канали, завдяки яким відбувається поширення інформаційних повідомлень для масової аудиторії. [9, 12-13].

Взагалі, теорія масової комунікації розумілася як складова частина гносеології, а її напрями – суміжними і взаємопроникними з соціологією, культурологією, журналістикою, історією, філософією, психологією, лінгвістикою, кібернетикою, інформатикою. [8, 20]

Американські учені виділяють чотири рамкові теорії комунікації та дві базові моделі переконання. Теорії комунікації включають а) *структурний функціоналізм* (структура суспільства забезпечує його стабільність, форми передачі інформації залежать від суспільства і сприяють його рівновазі); б) *теорія еволюції* (суспільні зміни обумовлені законами природи і масова комунікація розвивається, відповідаючи на потребу в ній аудиторії завдяки розвитку технологій); в) *суспільний конфлікт* (суспільство розвивається завдяки боротьбі між групами з конкуруючими цілями, мас-медіа є активними учасниками цієї боротьби); г) *теорія інструменталізму* (мас-медіа створюють картинку дійсності, базуючись на обмеженій кількості джерел, тому суспільство і особа створюють власні картини дійсності). Моделями переконання є соціокультурна парадигма (інтерпретація соціальних і культурних змінних, які дають особі можливість уявляти реальність) і психодинамічна модель (передбачає, що ефективне повідомлення приводить до адекватних дій особи). [8, 18]

Якщо брати за основу структурно-функціональний принцип діяльності ОДВ як системи, то інформаційно-комунікаційні процеси налагоджують і підтримують в організації внутрішні і зовнішні комунікації, забезпечуючи діяльність організації та власне процес реалізації владних повноважень.

Дослідники вирізняють такі сфери комунікації:

1) **організаційна (формальна)** – зумовлена структурою і відносинами в системі управління (поточне забезпечення проходження інформації);

2) **соціальна (неформальна)** – зумовлена відносинами між соціальними групами, індивідуумами, нормами організаційної культури (соціальний клімат організації). [1]

Загалом, комунікативну діяльність можна розглядати і як внутрішню складову державно-управлінського процесу, і як зовнішньо- та внутрішньоспрямовані зв'язки з громадськістю і персоналом, що вимагає своїх правил, методів, засобів, технологій. Таким чином, до комунікативної діяльності належать **три блоки завдань**:

– забезпечення інформаційного обслуговування органів державної влади і органів місцевого самоврядування;

– налагодження комунікації з «внутрішніми клієнтами» – державними службовцями та посадовцями місцевого самоврядування;

– забезпечення комунікативної взаємодії із «зовнішніми клієнтами» – громадянами (населенням й інституціональними структурами громадянського суспільства) [6, 462].

Особлива роль інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ у дослідженні **функціонування політичних систем**. Так, використовуючи системний підхід, теорії політичних систем визначають внутрішні зв'язки між елементами політики як такі, що по силі є міцнішими за зовнішні. І саме внутрішні зв'язки забезпечують цілісність системи, представляючи її як внутрішньо інтегроване соціальне явище.

Д. Істон розглядає політичну систему як сукупність різноманітних, взаємопов'язаних видів діяльності, які впливають на прийняття і виконання рішень. Процес функціонування такої системи — це процес взаємодії трьох її елементів: «входу», «конверсії» і «виходу». На «вхід» подаються різні (економічні, культурні ж інші) вимоги громадськості або висловлення солідарності та підтримки громадянами влади з різних питань. [11]

Г. Алмонд пропонував розглядати політичну систему як набір всіх взаємодіючих ролей. І до самої системи включав елементи, що діють на основі правових норм і регламентації (на зразок парламентів, виконавчо-розпорядчих органів, судів, бюрократії тощо), і статуси (громадяни та групи), і конкретні ролі агентів (види їх практики і діяльності), і зв'язок між ними. [11]

Принципово новий підхід до теорії політичної системи запропонував К. Дейч, припускаючи, що всі політичні системи надзвичайно сильно залежать від потоку інформації, від цього залежить їх вживання та розвиток. Він розглядає актуальність комунікацій в органах влади, вважаючи, що орган влади і є комунікацією, або ж у крайньому випадку, що органи влади можуть бути успішно досліджені як приклад комунікації. [4, 677]. Дослідник розглядає політичну систему як цілеспрямовано **організовану сукупність інформаційних зв'язків**, спрямованих у кінцевому рахунку на управління і регулювання політичних об'єктів. При цьому він розрізняв *особисті* (персональні, неформальні) комунікації; комунікації, здійснювані за допомогою *організацій* (урядом, партіями, лобістськими структурами), і комунікації, що проходять через *спеціальні структури* – друковані або електронні ЗМІ. [11]

Одне з найбільш повних тлумачень сутності політичної комунікації було запропоновано Р.-Ж.Шварценбергом. Він визначив це поняття як процес передачі політичної інформації, завдяки якому вона циркулює від однієї частини політичної системи до іншої, між

політичною системою і соціальною системою. Йде безперервний процес обміну інформацією між індивідами і групами на всіх рівнях. [14]

Найбільш поширеною є класифікація каналів державної комунікації на наступні способи:

- комунікація через неформальні контакти;
- комунікація через суспільно-політичні організації (інститути);
- комунікація через засоби масової інформації. [5, 110-111]

Таким чином, один з підходів дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ пропонує розглядати цю діяльність як сукупність системних елементів, що забезпечує виконання функцій державної влади.

Наукове дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ передбачає також вивчення об'єкту державного управління, у даному випадку — **об'єкту інформаційно-комунікацій з громадськістю** ОДВ як одного з механізмів державного управління.

Об'єкт комунікацій з громадськістю ОДВ – це підсистема державного управління, що являє собою мережу комунікаційних процесів, на яку і спрямований відповідний управлінський вплив суб'єкта управління. У широкому значенні об'єкт інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ – це загальний інформаційний обмін між системами державного управління різного типу.

Методологія досліджень інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ ґрунтується на наступних **категоріях**:

- **дослідження процесів** – інформаційно-комунікаційна діяльність ОДВ досліджується як процес, що передбачає існування та зв'язок об'єктів та суб'єктів комунікацій, що знаходяться у процесі постійного обміну інформацією;
- **дослідження системи** – інформаційно-комунікаційна діяльність ОДВ є складовою частиною системи органів державного управління;
- **дослідження зв'язків** – горизонтальні зв'язки між суб'єктами комунікацій в системі ОДВ одного рівня, вертикальні зв'язки між суб'єктами комунікацій в системі ОДВ різних рівнів;
- **дослідження функцій** – функціональних характеристик процесів та завдань, які забезпечуються (чи вирішуються) за допомогою інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ;
- **дослідження законодавчого поля** – дослідника цікавить існуюче система законодавчих та підзаконних актів та спільно з напрацьовані алгоритми їх застосування.

Окремі дослідники звертають увагу на **інституційний аспект** дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ як механізму державного управління

Так, досліджуючи практичну спроможність комунікативних підрозділів в ОДВ, А. Баровська наголошує на необхідності їх інституційного впорядкування та належному координуванні. Окрім того, підрозділи зі зв'язків з громадськістю мають забезпечувати внутрішньоорганізаційні комунікації та контроль за офіційними інформаційними потоками, що поширюються іншими структурними одиницями ОДВ [3].

Своєрідним проривом у методології управління суспільними процесами стало **застосування системного підходу з використанням інструментально-методичного апарату синергетики**, формування системно-синергетичного підходу [7, 13].

Окрім того, синергетичні механізми інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ врівноважують систему державного управління, допомагаючи уникати кризових моментів. Так, у контексті синергетичного підходу до визначення кризи, остання розглядається не тільки як апогей дезорганізації, а і як поява нової організації. Криза являє собою окремий випадок особливого хаотичного режиму. Категорією для характеристики природи кризи є

«хаос». Динамічний хаос не характеризується як абсолютна відсутність будь-якого порядку, він виступає носієм цілісної ієрархії рівнів порядку [12, 108].

На думку автора, дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ має забезпечуватися відповідно до наступних загальнотеоретичних принципів.

1. Принцип публічності. Даний принцип передбачає, що організація інформаційно-комунікаційної діяльності (форми, методи, технології) так само, як і формування змісту інформації (відбір контенту, вибір джерел та каналів поширення) має відбуватися виключно у прозорий та відкритий для суб'єктів та об'єктів комунікацій спосіб.

2. Принцип зворотного зв'язку. Даний принцип передбачає здатність суб'єктів комунікації реагувати на інформацію (пропозиції), яка повертається від об'єктів комунікації шляхом врахування корекцій самої інформації або об'єкту управління, а також для забезпечення ефекту синергії щодо співіснування органів виконавчої влади з одного боку, та суспільства, з іншого.

3. Принцип доступності – передбачає застосування алгоритмів обміну інформації між суб'єктом та об'єктом комунікацій у межах загальноприйнятих та зрозумілих інформаційно-комунікативних технологій, характерних для даного етапу розвитку суспільства. Даний принцип також передбачає, що всі учасники комунікативного процесу володіють мінімальним набором знань, навичок та вмінь для отримання, усвідомлення, обробки (чи інтерпретації), коригування та трансформації інформації.

4. Принцип функціональності. Даний принцип передбачає формування у громадськості відповідних уявлень про зміст, напрямки та функції діяльності ОДВ для успішного оволодіння ними відповідними знаннями, навичками та вміннями роботи з інформацією.

5. Принцип системного підходу. Інформаційно-комунікаційна діяльність ОДВ – складова загальної системи державного управління. Водночас, як складний об'єкт, система інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ розглядається як відносно самостійна система зі своїми особливостями функціонування і розвитку.

Методологія досліджень інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ передбачає наукове пізнання процесів комунікацій відповідно до існуючої законодавчої бази. Або, іншими словами, **аналіз нормативно-правового регулювання**, яке встановлює певні критерії теоретичної, практичної та пізнавальної діяльності в державному управлінні.

Нормативно правовий акт містить чітко визначені та ясно сформульовані загальнообов'язкові правила поведінки (норми права), які характеризуються обов'язковістю виконання, відсутністю персоніфікації, неодноразово застосування, безперервністю, розраховані на неодноразову дію та регулюють певний вид суспільних відносин [7, 416].

Відповідно до вказаних ознак, в Україні за останні роки напрацьовані нормативно-правові акти, які визначають:

- засади інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ (здебільшого, у напряму поширення публічної інформації про діяльність ОДВ);
- форми та методи роботи ОДВ з інформацією, критерії доступу громадян до публічної інформації;
- системність проведення ОДВ консультацій з громадськістю, громадської експертизи та порядку утворення громадських рад при ОДВ;
- проведення інститутами громадянського суспільства антикорупційних експертиз;
- формалізацію принципів застосування електронного врядування.

Крім того, законодавство регламентує порядок оприлюднення ОДВ суспільно-важливої інформації, функціонування офіційних Інтернет-порталів ОДВ.

Також у певній мірі забезпечена інституційна складова комунікацій цільовими організаціями громадянського суспільства з ОДВ: відповідні підзаконні акти формалізують діяльність структурних підрозділів чи осіб, які уповноважені забезпечувати комунікацію з громадськістю.

Втім, всі ці напрацювання визначають особливості здійснення інформаційно-комунікаційної діяльності у чітко окреслених випадках, не створюючи загальної системи. Саме тому сучасна методологія досліджень інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ має охоплювати всі теоретичні та практичні напрацювання у галузі державного управління, зосереджуючись на системному підході дослідження даного механізму державного управління.

Методологія дослідження існуючих в ОДВ **практик інформаційно-комунікаційної діяльності** має, на думку автора, наступні **особливості**:

- зорієнтованість на практичний результат та моделювання конкретних ситуацій;
- адекватність дослідження суспільно-політичним процесам у глобальному вимірі та особливостям державного-політичного устрою країни на сучасному етапі (або на етапі, який досліджується);
- залежність рівня розвитку та ефективності комунікацій від рівня впровадження у державне управління інформаційно-комунікаційних технологій;
- критерії сприйняття суспільством комунікацій на сучасному етапі (або на етапі, який досліджується).

Методи досліджень практик інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ класифікуються на:

- методи отримання (збору) інформації (матеріалу);
- методи аналізу інформації (матеріалу);
- методи системного дослідження та пізнання об'єктів та процесів комунікацій.

Для **отримання інформації (матеріалів)** про стан системи комунікацій, рівень її функціональної спрямованості, ступінь відповідності поточним вимогам системи державного управління та очікуванням суспільства використовують:

- *методи статистичного збору даних;*
- *анкетування, інтерв'ювання та опитування об'єктів та суб'єктів комунікацій;*
- *фокус групи та соціологічні дослідження;*
- *експертні опитування.*

Методи аналізу інформації (матеріалу), отриманого під час досліджень комунікацій в ОДВ, передбачають:

- *статистичний, фактичний аналіз* – сортування отриманої чи наявної інформації за визначеними кількісними критеріями;
- *методологічний аналіз* – обробка інформації про об'єкт та суб'єкт комунікацій, а також зв'язки між ними, виходячи з категорій методології;
- *теоретичний аналіз* – обробка інформації виходячи з необхідності обґрунтування чи спростування висунутої теорії;
- *проблемний аналіз* – під час аналізу використовується проблемний підхід до системи, явища чи факту.

Для **системного дослідження та пізнання об'єктів та процесів інформаційно-комунікаційної діяльності** пропонується використовувати наступні методи.

1. Метод аналогії процесів комунікацій, який передбачає досягнення пізнавальної мети через порівняння схожих за якісними та кількісними параметрами процесів інформаційно-комунікаційної діяльності. Дана аналогія передбачає, наприклад, *дослідження та порівняння загальних закономірностей політичної комунікації, з одного боку, та*

інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ, з іншого, для пошуку спільних критеріїв та характеристик.

2. Метод моделювання, який передбачає заміну об'єкту дослідження його копією (моделлю), яка замінює реальний об'єкт у тих критеріях та формах, які потрібні науковцю. Для прикладу, *метод моделювання використовується для дослідження ефективності застосування нових форм та методів поширення інформації для цільових груп населення, які моделюються відповідно до вікових, гендерних та професійних критеріїв.*

3. Метод експерименту дозволяє шляхом предметно-практичного перетворення об'єкта перевірити гіпотезу, за умови, коли науковець змінює параметри системи, одночасно фіксуючи наслідки цих змін. Метод експерименту *дозволяє дослідити причинно-наслідкові зв'язки між суб'єктами та об'єктами інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ для пошуку, наприклад, нових каналів та джерел поширення інформації.*

4. Метод системного підходу дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ передбачає дослідження такої діяльності як сукупності елементів, які тісно пов'язані між собою та перебувають у процесі постійної взаємодії.

Дослідження інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ як механізму державного управління допускає використання методу гіпотези для вирішення конкретно сформульованого завдання чи розв'язання виявлених дослідником суперечностей. У такому разі гіпотеза являє собою форму розвитку знань в галузі державного управління, що являє собою наукове припущення, яке потребує доведення і висувається для теоретичного обґрунтування нової ідеї, забезпечує перехід до нового знання, створення нової теорії [13, 4].

Загальна система методології наукових досліджень інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ представлена на рис.2.

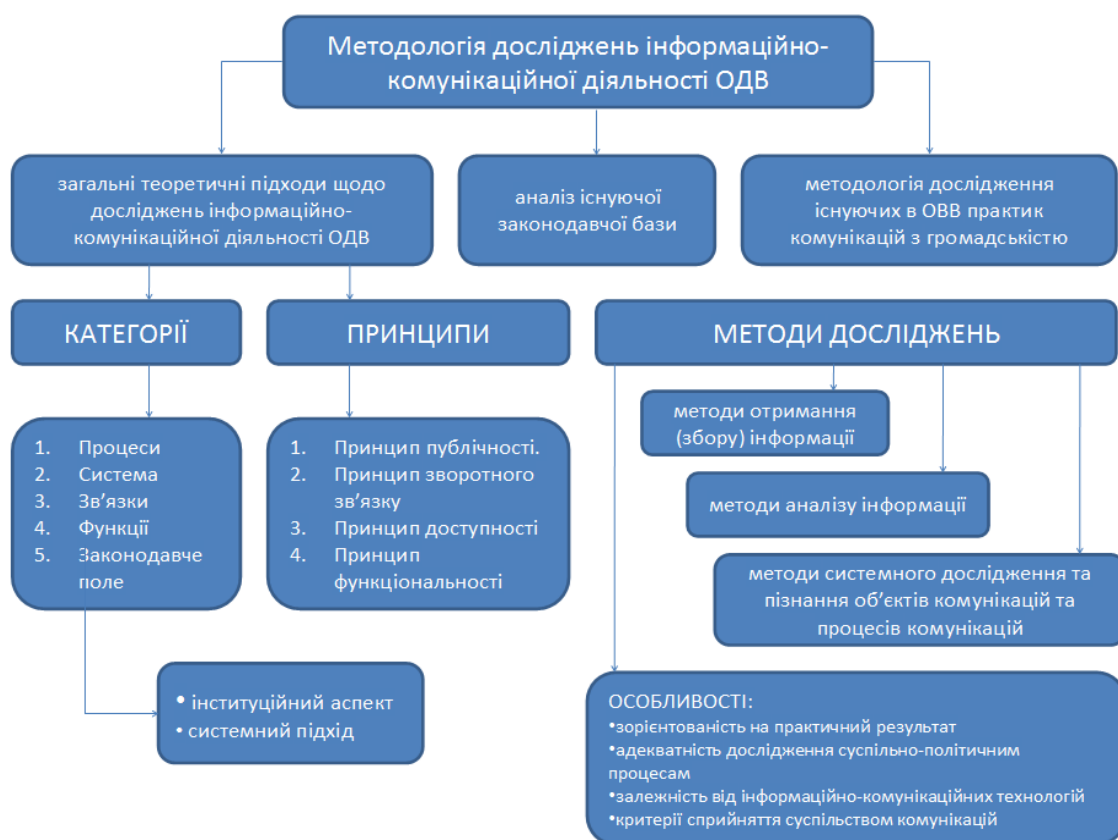

Рис. 2 Методологія наукових досліджень інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ

Висновок. Таким чином, методологія досліджень інформаційно-комунікаційної діяльності ОДВ в Україні, будучи складовою загальної методології державного управління, передбачає теоретичні підходи, відповідне нормативно-правове регулювання та дослідження існуючих практик.

Наукове пізнання у галузі комунікацій з громадськістю має свої особливості, адже може досліджуватись як механізм державного управління, як інструмент обміну інформацією між учасниками управлінського процесу та у якості складової загальносупільної і політичної комунікацій.

Список використаних джерел

1. Антонова О. В., Дрешпак В. М. Інформаційно-аналітична сфера державно-управлінської діяльності на місцевому рівні: структура та функції [Електронний ресурс] / О.В. Антонова // Державне управління: теорія і практика. – 2007. – № 1.
2. Бажинова О. А., Кучабський О. Г. Механізми комунікації влади та громадськості в умовах глобалізації // Публічне управління: теорія та практика: зб. наук пр. – Х. : Вид-во ХарРІНАДУ «ДокНаукДержУпр», 2012. – №4 (12). С. 196-201.
3. Баровська А. Комунікація влади та громадськості: інституційний аспект. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/articles/293/#_ftn24.
- 4 Book Reviews / The Journal of Politics, Vol. 26, No. 3 (Aug., 1964), pp. 677-678.
5. Грачев М. Н., Ирхин Ю. В. Актуальные проблемы политической науки. М.: Экономическая демократия, 1996. – 188 с.
6. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.
7. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К.: НАДУ, 2011 Т. 2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія: Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. – 2011. – 692 с.
8. Иванов В. Основные теории массовой коммуникации и журналистики: Навчальний посібник / За науковою редакцією В. В. Різуна – К.: Центр Вільної Преси, 2010. – 258 с.
9. Квіт С. Масові комунікації: Підручник. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 206 с.
10. Мазур В. Г. Комунікації як механізм взаємодії державних органів влади та громадськості на регіональному рівні. / В. Г. Мазур [електронний ресурс] // Державне управління. Удосконалення і розвиток. – 2011. – № 8.
11. Соловьев А. И. Политология: Политическая теория. Политические технологии: Учеб. для студентов вузов. – М.: Аспект-Пресс, 2001. – 559 с.
12. Теоретико-методологічні засади механізму антикризового державного управління / Н. В. Сапа // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2009. – Вип. 38. – С. 106-116.
13. Теоретико-методологічні засади державного управління: формування понятійного апарату : метод. рек. / авт. кол.: В. В. Корженко, В. В. Говоруха, О. Ю. Амосов та ін.; за заг. ред. В. В. Корженка. – К. : НАДУ, 2009. – 56 с.
14. Шварценберг Р.-Ж. Политическая социология: В 3 ч. – Ч.1. – М, 1993. С. 174.